

Sprawozdanie

Komisji budżetowej o przedłożeniu Wydziału krajowego w przedmiocie reorganizacji Oddziału rachunkowego i kasowego.

Wysoki Sejmie!

W powołaniu się na uchwałę sejmową z dnia 26. listopada 1890, w myśl której wezwany został Wydział krajowy do wzięcia pod rozwagę reorganizacji etatu służbowego Wydziału krajowego w kierunku zniesienia dyurnistów, jak niemniej wychodząc z zapatrywania, iż czynności oddziału rachunkowego i kasowego wzrosły znacznie w ostatnich dziesięciu latach, zatem w porównaniu do owego czasu, w którym ostatnią organizację oddziału rachunkowego dokonano, to jest od 23. września 1882 roku, czyni Wydział krajowy wniosek, by obecny etat stałych urzędników w oddziale rachunkowym zwiększonym został z 40 na 53, zaś w oddziale kasowym z 6 na 10, zatem razem powiększonym był w oddziale rachunkowym i kasowym o 17, a więc z 46 na 63.

Etat ten przedstawiałby się w szczegółach następująco :

A. Oddział rachunkowy:

Obecnie systemizowane posady stałe:

1 dyrektor
1 zastępca dyrektora
6 rewidentów
12 adjunktów
1 archiwista
1 protokolista
8 asystentów
10 praktykantów

Razem 40

Projektowane do systemizowania jako posady stałe:

1 dyrektor
1 zastępca dyrektora
7 rewidentów
11 adjunktów
1 archiwista
1 protokolista
8 oficyałów
8 asystentów
15 praktykantów

Razem 53

Ponadto wedle projektu Wydziału krajowego miałyby być jako posady niestałe (z wymaganą a poniżej opisaną kwalifikacją) utworzone 2 posady aplikantów z adjutem po 500 zł. rocznie i 4 takie posady z adjutem 360 rocznie.

B. Oddział kasowy:

Etat dotychczasowy:

1 kasyer
1 kontrolor
4 adjunktów

Razem 6 osób

Etat projektowany:

1 dyrektor kasy
1 wicedyrektor
1 kontrolor
1 kasyer
1 adjunkt
1 oficyał
2 asystentów
2 praktykantów

Razem 10 osób

Projektowany więc etat oddziału rachunkowego i kasowego obejmowałby razem:

systemizowanych posad stałych 63

" " niestałych 6

Razem 69

Zatem w przeciwstawieniu do obecnych

stałych posad 46

dyurnistów wedle kredytu przyznanego

budżetem na r. 1891 26

Razem 72 — mniej o osób 3.

Stanowczo bowiem podnosi sprawozdanie Wydziału krajowego, iż proponowany przezeń etat wyklucza zupełnie utrzymywanie dyurnistów, czy to w oddziale rachunkowym lub kasowym. Chcąc należycie ocenić projekt reorganizacji niniejszem sprawozdaniem objętej, należy przede-wszystkiem dać odpowiedź na następujące pytania:

Czy użycie dyurnistów do czynności w oddziale rachunkowym na sprawowanie tych czynności ujemnie oddziaływa? i czy pełnienie tych czynności przez stałych urzędników, inwoluje w sobie poprawę i postęp?

Otóż Komisya budżetowa, o ile jest zdania, że w oddziale kasowym robotnik dzienny a więc dyurnista jak najmniej użyty być winien, o tyleż w oddziale rachunkowym czynności drugorzędne nietylko, zdaniem jej, powierzane mu być mogą, lecz przeciwnie, że leży w interesie tego działu administracyi, ze względu na koszt a i z uwagi na doświadczenia już w tej mierze ustalone, niższy personal służbowy uzupełniać dyurnistami.

Pomiędzy kandydatami na dyurnistów zdarzają się nie rzadko fachowi emeryci, ludzie zdolni, których los zniwala do zarobkowania na tej posadzie, lub wreszcie ludzie nie posiadający teoretycznej kwalifikacyi, lecz natomiast pod względem nzdolnienia stojący na równi z pierwszymi.

Jakoż widzimy we wszystkich dykasteryach administracyi państwowej utrzymywanych stale dyurnistów — a nie jest to bynajmniej specyalnością administracyi austriackiej, gdyż dzieje się to samo, ba nawet w wyższym stopniu w Anglii, a istnieje także niema we wszystkich innych państwach.

Nie należy również zapominać i o tem, że pod względem dyscypliny, innej podlega urzędnik stały, niż dyurnista.

Stając zatem w obronie instytucyi dyurnistów, nie chcemy przez to usprawiedliwiać lub utrzymywać stanu obecnego w Wydziale krajowym, to jest, że $\frac{1}{3}$ funkcyj ma być i nadal spełnianą przez dyurnistów. Natomiast mniemamy, że zupełne ich wykluczenie, zwłaszcza w dziale rachunkowym byłoby poprostu zbytkiem w kosztach administracyjnych, a przeto że zredukowanie jedynie obecnego stosunku dyurnistów, a mianowicie do 12% względnie 15% ogólnej liczby stałych urzędników, odpowie najzupełniej zamierzonemu organizacyą celowi, a tem samem nastąpi i poprawa obecnego stanu.

Jak dalece skarb krajowy obciążałoby wykluczenie zupełne dyurnistów wskazuje propozycja Wydziału krajowego.

Obecnie systemizowanych dla kasy i oddziału rachunkowego:

46 stałych funkcyjaryuszy i 26 dyurnistów — razem 72 osób kosztuje rocznie 70.873 zł.

Redukując powyższą liczbę osób o 3 i zatrzymując dzisiejsze płace, żąda projekt Wydziału krajowego na powyższy cel . . . . . 75.320 „
Zatem więcej o . . . . . 4.447 zł.

Żądanie to oczywiście nie obejmuje obciążenia większego w przyszłości, wynikającego z pięcioleci i emerytur.

Komisya budżetowa po dokładnem zbadaniu istotnych potrzeb administracyi w oddziale rachunkowym i kasowym, zważywszy następnie, iż obok kasy krajowej istnieje od roku zeszłego i istnieć musi lat jeszcze prawie sześć, zatem do końca roku 1898, osobna kasa i rachunkowość dla funduszu indemnizacyjnego, której koszt utrzymania pokryty jest osobnym ryczałtem 16.000 zł. w preliminarzu wydatków na rok 1892, wreszcie oświadczać się za utrzymywaniem, lubo zredukowanej liczby dyurnistów, nie może Wysokiemu Sejmowi zalecić przyjęcia etatu oddziału rachunkowego i kasowego wedle propozycyi Wydziału krajowego, lecz natomiast zarówno w uwzględnieniu uwag zawartych w odnośnem sprawozdaniu Wydziału krajowego, jako też z uwagi na istotny stan rzeczy proponuje:

powiększenie w oddziale rachunkowym obecnego stałego etatu z 40 osób na 49, w szczególności przez systemizowanie jednej nowej posady rewidenta z płacą roczną . . . 1.800 zł.
utworzenie nowych 8 posad oficyałów z płacą roczną po . . . . . 1.080 „
powiększenie obecnego etatu praktykantów z 10 na 12 z płacą roczną po . . . . . 600 „

natomiast zaś uchylenie dwu posad adjunktów, zatem zredukowanie obecnych 12 posad, do cyfry 10.

W dalszem załatwieniu proponuje komisya budżetowa w oddziale kasowym utrzymanie dotychczasowej ilości posad z następującemi jedynie zmianami:

Zamiast teraźniejszej rangi nadanie głównemu kasjerowi rangi dyrektora kasy, również zamiast teraźniejszej rangi, nadanie głównemu kontrolorowi rangi wicedyrektora.

W miejsce zaś systemizowanych obecnych 4 posad adjunktów z płacą po 1.440 zł. utworzenie:

1 posady kontrolora	z płacą 1.440 zł.
1 adjunkta-kasyera	„ 1.440 „
1 oficyała	„ 1.080 „
1 asystenta	„ 800 „
1 praktykanta	„ 600 „

Wnioski więc komisji budżetowej proponowane powiększenie etatu stałego przez Wydział krajowy do liczby 66, redukują do 56, — natomiast zaś obecny stały etat podnoszą o posad 10.

Ponadto proponuje komisya zgodnie z Wydziałem krajowym co do rzeczy samej, a tylko ze zmianą co do sposobu jej wprowadzania, systemizowanie 3 adjutów dla tyluż aplikantów, a mianowicie:

1 adjutum w wysokości	. . . . .	500 zł. rocznie
2 adjutów	„	360 „ „

W końcu przyznanie Wydziału krajowemu ryczałtu rocznego dla dyurnistów w oddziale rachunkowym, względnie kasowym w kwocie 3.500 zł.

W myśl powyższej propozycji przedstawi się rzecz w razie przyjęcia wniosków komisji budżetowej pod względem kosztów jak następuje:

Koszta utrzymania oddziału rachunkowego i kasowego:

Wydatki uchwalone na r. 1891		Wydatki wedle propozycji Wydziału krajowego		Wydatki w myśl wniosków komisji budżet.	
<i>Płace urzędników</i>		<i>Płace urzędników</i>		<i>Płace urzędników</i>	
rachunkowych	46.800 zł.	rachunkowych	60.400 zł	rachunkowych	57.000 zł.
kasowych	10.020 „	kasowych	12.480 „	kasowych	9.620 „
				3 adjuta	1.220 „
dyurnistów	14.053 „	aplikantów	2.440 „	ryczałt na dyurnistów	3.550 „
Razem	70.873 zł.	Razem	75.320 zł.	Razem	71.390 zł.

czyli, że proponowana organizacja obciąży skarb krajowy w porównaniu do uchwalonej kwoty na 1891 więcej o 517 zł. Mniejszą natomiast jest od wstawionej na ten sam cel kwoty do preliminarza Wydziału krajowego na rok 1892 o 3.930 zł.

Odwołując się do uwag zawartych w sprawozdaniu tegorocznem komisji budżetowej o reorganizacji etatu służby koncepcyjnej Wydziału krajowego i zastrzeżeń w tem sprawozdaniu poczynionych, uważamy je jako rozciągające się i na gospodarstwo Wydziału krajowego w dziale administracji rachunkowej i kasowej.

W końcu uważa komisja budżetowa za swój obowiązek zwrócić uwagę Wydziału krajowego, iż jej zdaniem relutum Banku krajowego, uiszczane za czynności spełniane przez kasę Wydziału krajowego dla tej instytucji, jest stosunkowo za niskie i że w tej mierze winien Wydział krajowy przeprowadzić rokowania z Bankiem krajowym w celu podniesienia kwoty rzeczzonego relutum.

Z uwagi, iż administracja funduszu indemnizacyjnego pod względem kasowym i rachunkowym nie jest objętą niniejszem sprawozdaniem, ogranicza się komisja budżetowa jedynie do uwagi, iż przy obsadzaniu niniejszem sprawozdaniem proponowanych nowych posad stałych winien Wydział krajowy działać z myślą na tę ważną okoliczność, że administracja funduszu indemnizacyjnego jest tylko czasową i że po upływie lat 6 zwinieć się musi.

A przeto, że utworzone po za etatem stałym posady czasowe dla administracji funduszu indemnizacyjnego co do ich obsady, muszą być w ten sposób kombinowane ze stałym etatem, iżby po zgaśnięciu dziś istniejącej osobnej administracji funduszu indemnizacyjnego, nie zaciążyły na funduszu krajowym zobowiązania co do osób, które chociaż czasowo zostawały po za stałym etatem, mimo to w etat stały wchodziły.

Innemi słowy powiedziawszy, chodzi o to, by nowo utworzone stałe posady w etacie rachunkowym i kasowym obsadzono stale o tyle, o ile ich do obsadzenia stałego pozostanie po odliczeniu owych urzędników, którzy czasowo użyli do administracji indemnizacji i opłacani z funduszu indemnizacyjnego, mimo to do stałego etatu z mocy już nabytych praw należą.

Reasumując sprawozdanie, Komisja budżetowa wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

I. Dla oddziału rachunkowego zaprowadza się następujący nowy etat:

1 dyrektor, płaca	2600 zł.
dodatek aktywalny	400 „
1 zastępca dyrektora, płaca	2000 „
dodatek aktywalny	360 „
7 rewidentów, płaca	1500 „
dodatek aktywalny	300 „
10 adjunktów, płaca	1200 „
dodatek aktywalny	240 „

1 archiwista, płaca	1000 zł.	
dodatek aktywalny	200 "	
1 protokolista, płaca	1000 "	
dodatek aktywalny	200 "	
8 oficyałów, płaca	900 "	} wstawia się z uwagi na kreowanie posad oficyałów
dodatek aktywalny	180 "	
" pięcioletni	90 "	
8 asystentów, płaca	700 "	
dodatek aktywalny	100 "	
12 praktykantów płaca	600 "	
1 aplikant z adjutem	500 "	
2 aplikantów "	360 "	
1 woźny płaca	500 "	
dodatek aktywalny	50 "	

II. Dla kasy krajowej ustanawia się następujący nowy etat:

1 dyrektor kasy płaca	2000 zł.
dodatek aktywalny	360 "
1 wice-dyrektor płaca	1600 "
dodatek aktywalny	300 "
1 kontrolor płaca	1200 "
dodatek aktywalny	240 "
1 kasjer adjunkt, płaca	1200 "
dodatek aktywalny	240 "
1 adjunkt płaca	1200 "
dodatek aktywalny	240 "
1 oficyał płaca	900 "
dodatek aktywalny	180 "
" pięcioletni	90 "
1 asystent płaca	700 "
dodatek aktywalny	100 "
1 praktykant płaca	600 "
1 woźny płaca	600 "

III. Ustanowione uchwałą sejmową z dnia 3. stycznia 1874 dodatki pięcioletnie pozostają w swej mocy.

IV. Aplikanci oddziału rachunkowego nie są stałymi urzędnikami, nie mają prawa do pięcioleci ani do emerytury, a zamiast przysięgi składają przyrzeczenie. Od aplikantów wymaga się tych samych kwalifikacyj, jakie są przepisane w ustanowie służbowej dla stałych urzędników oddziału rachunkowego.

Wyjątkowo tylko można przyjąć aplikanta, który mając studia wymagane w §. 4. ust. 2 ustawy służby krajowej, nie ma jeszcze egzaminu z rachunkowości. W takim razie jednak winien będzie aplikant złożyć egzamin w ciągu roku od dnia zamianowania.

V. w Rubr. II. pod poz. 24 lit. b) budżetu krajowego na r. 1892 wstawia się 3.500 zł. jako ryczałt na dyurnistów oddziału rachunkowego.

Lwów dnia 28. marca 1892.

Zastępca przewodniczącego:

Stanisław Badeni.

Sprawozdawca:

Abrahamowicz.

